

Aan de raden van de gemeenten in de provincie Groningen

Sontweg 10
9723 AT Groningen
Postbus 66
9700 AB Groningen
T: 088 162 5000
E: info@vrgroningen.nl
W: www.veiligheidsregiogroningen.nl
W: www.brandweer.nl/groningen

Datum	8 april 2022	Onze referentie	Z/22/043966
Aantal bijlagen	1	Uw referentie	
Behandeld door	Edwin Verlind	Sector/dienst	Directie
Telefoon	088 162 4680	Team	
E-mail	edwin.verlind@vrgroningen.nl		

Onderwerp Informatiebrief situatie vluchtelingen

Geachte raad,

De oorlog in Oekraïne duurt nu vijf weken en heeft intussen internationaal tot grote stromen vluchtelingen geleid. Ook in Nederland en in onze regio wordt een grote toename van het aantal Oekraïense vluchtelingen verwacht. Tegelijkertijd zie we dat de eerste opvang van deze vluchtelingen, ook in onze regio, is geregeld.

Naast deze groep heeft onze provincie ook te maken met andere opgaven t.a.v. vluchtelingenopvang. In Ter Apel hebben we te maken met een overvol asielzoekerscentrum, per 1 mei 2022 zal de mogelijkheid voor de opvang van Afghaanse evacués in de Marnewaard aflopen en er is een groot tekort aan huisvesting voor asielzoekers met een verblijfsvergunning (statushouders).

Middels deze brief wordt u geïnformeerd over de stand van zaken rondom deze vier thema's.

Oekraïense vluchtelingen

Op dit moment zijn er circa 3,75 miljoen mensen op de vlucht buiten Oekraïne. De verwachting is dat er op termijn mogelijk 5 tot misschien wel 7 miljoen Oekraïense vluchtelingen zijn. Nederland heeft nu ongeveer 32.000 opvanglocaties beschikbaar waarvan er circa 23.000 bezet zijn.

In onze regio zijn er 1.049 opvanglocaties gereed waarvan er 786 bezet zijn. Op korte termijn (< 2 weken) komen er nog eens 620 plekken beschikbaar. Op de langere termijn (> 2 weken) komen daar nog eens 1.435 plekken bij. Hiermee voldoen we aan de opdracht vanuit het kabinet om 2.000 opvanglocaties te realiseren.

De kosten die gemaakt worden door gemeenten en veiligheidsregio's (personeel, materieel) zullen integraal door het Rijk worden vergoed. Daarnaast geldt voor de opvang van Oekraïners voor de gemeenten de regeling van 100 euro per persoon per nacht. De uitgeschreven regelingen hiervoor volgen nog. Het is goed te vermelden dat er vanuit het Rijk permanent aan de regelingen wordt gewerkt die vervolgens in Kamerbrieven worden opgenomen.

Het aanbieden van onderwijs aan Oekraïense kinderen begint steeds meer vorm te krijgen. Er zijn inmiddels kinderen die onderwijs krijgen. Daarnaast wordt ook naar de gezondheidszorg aspecten gekeken. Ook deze vraagstukken worden dus door gemeenten goed meegenomen en opgepakt.

Asielzoekerscentrum Ter Apel

In het landelijk aanmeld- en opvangcentrum asielzoekers in Ter Apel zijn er teveel mensen en is er een niet-acceptabele situatie ontstaan. In Ter Apel is plaats voor 2.000 personen. Op dit moment zijn er ruim 500 personen meer aanwezig waarbij de risico's rondom veiligheid en gezondheid groot zijn en de situatie voor de asielzoeker en de medewerkers inhumain te noemen is. Veiligheidsregio Groningen heeft daarom een bijstandsverzoek gedaan bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid waarbij o.a. aangedrongen wordt op de realisatie van meerdere aanmeldcentra in Nederland. Op geleide hiervan ligt er nu een landelijke opdracht voor de overige veiligheidsregio's (dus niet voor VRG) voor het verzorgen van 1.500 extra plekken.

Per 19 april lopen de vergunningen van de zogenaamde paviljoens (tenten) af. Dat betekent dat er vanaf die datum plaats is voor 2.000 personen en er geen plek meer beschikbaar is voor extra asielzoekers. Het COA is in samenspraak met gemeenten aan het onderzoeken waar deze asielzoekers gehuisvest kunnen worden (noodopvang, tijdelijke voorzieningen etc.).

Marnewaard

In de Willem Lodewijk van Nassaukazerne in de Marnewaard (bij Zoutkamp) bevinden zich momenteel 450 Afghaanse evacués die na het vertrek van de hulporganisaties uit Afghanistan naar Nederland zijn geëvacueerd. Per 1 mei heeft Defensie deze locatie echter weer nodig voor militaire oefeningen. Dat betekent dat de 450 evacués elders onderdak moeten krijgen. Er wordt momenteel een aantal opties onderzocht. Het overleg met het COA landelijk hierover loopt waarbij de insteek is de evacués als groep bij elkaar te houden.

(Versneld) herhuisvesten statushouders

De doorstroom van statushouders verloopt moeizaam. Op dit moment wordt er gekeken hoe de doorstroom op gang kan worden gehouden. Hiertoe heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het Ministerie van Justitie en Veiligheid het Rijksvastgoedbedrijf opdracht gegeven te helpen bij de realisatie van (tijdelijke) woonplekken die gemeenten kunnen gebruiken om o.a. statushouders te huisvesten. Daarvoor inventariseren zij potentiële locaties van het Rijk en van gemeenten om te kijken waar relatief snel woonplekken kunnen komen. Het kan gaan om het laten realiseren van woonplekken door flexwoningen op grond of in gebouwen.

Momenteel lopen er gesprekken met het Rijksvastgoed over een drietal bestaande gebouwen in de stad Groningen en op welke wijze er invulling kan worden gegeven aan het aantal potentieel beschikbare plekken.

Daarnaast loopt er het proces van het regulier uitplaatsen en huisvesten van statushouders. Voor de eerste helft van 2022 is de landelijke taakstelling vastgesteld op 13.500 te huisvesten vergunninghouders. Daarvan zijn er in de eerste drie maanden inmiddels ruim 3.000 gerealiseerd. Onze provincie heeft nog een opgave om 200 statushouders van huisvesting te voorzien. Ook loopt er een proces van het versneld uitplaatsen en huisvesten van statushouders. Hierbij is de opdracht om per gemeente 20 statushouders te huisvesten. Het

COA gaat deze plaatsingen realiseren waarna deze informatie zal worden gedeeld met Gemeenten en Provincie.

Tot slot

Deze week publiceerde het Binnenlands Bestuur een interview met burgemeester Koen Schuiling over de situatie in Ter Apel. Dit interview vindt u als bijlage bij deze brief.

De gezamenlijke inzet voor de realisatie van opvang voor vluchtelingen blijft onverminderd van belang. Het is goed te zien dat iedereen die betrokken is bij deze opgave zich hier ook bewust van is. We kunnen het niet genoeg blijven benadrukken maar alleen door gezamenlijk op te trekken kunnen we deze klus klaren.

Met vriendelijke groet,

De burgemeesters van de provincie Groningen,

Henk Jan Bolding
Adriaan Hoogendoorn
Jaap Kuin
Berry Link
Koen Schuiling
Cora-Yfke Sikkema
Ard van der Tuuk
Klaas Sloots
Jaap Velema
Ben Visser

Deze brief is in afschrift verzonden aan:

- Colleges van Burgemeester en Wethouders van de Groninger Gemeenten
- de Commissaris van de Koning in de provincie Groningen

Bijlage

VERSNIPPERING
RAADSAKKOORD
ALS ESCAPE

10

STIKSTOF CRISIS
WAAR IS DE
NOODUITGANG?

XX

ESSAY
BESTUURLIJKE
VERHOUDINGEN

24

8 april 2022 | week 14 | jaargang 43

7 2022

Binnenlands Bestuur

Schaamtevolle burgemeester Groningen:

**‘KIJK, ONS EIGEN
LAMPEDUSA’**

ONAFHANKELIJK MAGAZINE VOOR BETROKKEN AMBTENAREN EN BESTUURDE

**DELERENDE
AMBTENAAR**

Ontdek t/m 30 juni gratis de digitale leeromgeving
op www.delerendeambtenaar.nl

Het Publieke Domein
VAN EN VOOR DE PUBLIEKE SECTOR

Als het om arbeidsmobiliteit gaat
hetpubliekedomein.nl | info@hetpubliekedomein.nl | 030 - 208 1153

12 INTERVIEW KOEN SCHULING

DOOR MARTIN DE LAERIE FOTO MARTINE SPRANGERS

INTERVIEW 13

— Gemeenten buitelen over elkaar om goed te doen met opvang voor Oekraïense vluchtelingen. Statushouders hebben het nakijken. 'Zij zitten nog steeds vast', zegt veiligheidsregiovoorzitter en burgemeester van Groningen Koen Schuling. 'Aan alle kanten overtreden we de wet.'

**Burgemeester van Groningen
Koen Schuling:**

'We moeten ons schamen'

'Ik ben echt dagen beroerd geweest', zegt Koen Schuling (63). De burgemeester van Groningen had niets verkeerd gegeven en corona was het ook niet. De burgemeester was op bezoek geweest in het aanmeldcentrum voor asielzoekers in Ter Apel. 'Kinderen spelen tussen het afval. Op een festivalseizoen zijn ontelbaar betere sanitaire voorzieningen. Het is een andere categorie mensen of zo, ik weet het niet. Aan alle kanten overtreden we de wet. Het is beschamend.' En wat met zo beschamend is, is dat nogal wat van zijn eerbetuigende collega's in den lande zien dat de opvang in Groningen menomawaardig is, zelf genoeg opvangmogelijkheden hebben, maar geen vinger uitsteken. Schuling bekomt zich als voorzitter van de veiligheidsregio Groningen al langer om de gemeente Westerwolde en het lot van asielzoekers en statushouders aldaar in Ter Apel. 'Het is een beschaafd land onwaardig', aldus Schuling over 's lands enige aanmeldcentrum. 'Sinds afgelopen zomer trek ik al aan de bel. Het gaat gewoon niet meer in Ter Apel. Er moet doortroom komen. Maar er is geen ruimte, we hebben geen plaatsen, reiden de collega's in het land. Er was woningnood en we moesten niet polariseren. Dat moest ik toch begrijpen? En moet je een half jaar later zien. Er is godzijdank beweging. Duidende opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen worden gecreëerd. Het Rijksvangstbedrijf zet een stap vooruit met lege kantoorgebouwen. Dat is mooi, maar het had een half jaar geleden moeten gebeuren toen Ter Apel overliep.'

Waar een geen ruimte voor vluchtelingen was, is nu wel ruimte. 30.000 plekken wel te verstaan (waarvan er 20.000 worden bezet). Lage kamers worden geschikt gemaakt voor Oekraïense vluchtelingen, flexwoningen worden neergezet op ongebruikte woningbouwlocaties, het cruiseschip Volendam van de Holland America Line moet vier maanden lang aan in de Merwehaven. Creativiteit komt geen tijd en geld te over. De Oekraïners moet het treurige lot van de asielzoekers en statushouders in Ter Apel bespaard blijven. Burgemeester Schuling: 'De GGD schreef vorig jaar twee rapporten over de omstandigheden in de noodopvang: het is er onhygiënisch, er hangt een penetrante rioollucht in de opvangtenten en urinoirs zitten vol met urine en bruisende drab, er is kans op besmettingen en infectieziekten, er is nul privacy en het is brandgevaarlijk.'

PLAFOND

De toestroom van Oekraïners is groot en de race om ze een fatsoenlijk onderkomen te bieden vindt bij 'harverwarmend', maar het staat wel in schril contrast tot de inspanningen die gemeenten zich getroosten om de statushouders te

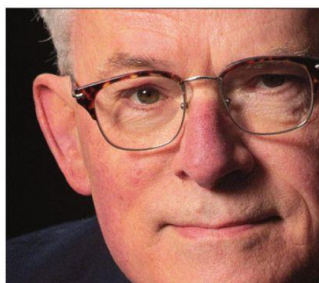
huistvesten. 'Maar één troost: we weten nu wel waar de ruimte is die er eerder niet was. Schuling: Tijdens het veiligheidsberaad afgelopen week in Utrecht zeiden een paar collega's: "Waarom nemen we de gemeenten niet die de capaciteit hebben maar niet thuisgeven?" Het noemen van namen brengt ons niet verder. Ik moet ook niet tegenover mijn collega's komen te staan. Het is de rol van de staatssecretaris om gemeenten aan te spreken. Maar ik zit wel tegen het plafond als ik collega's hoor vertellen dat het bij hen allemaal zo ingewikkeld is. Nee, bij ons in Groningen is het gemakkelijker.' Schuling is dus niet van het *saming & shaming* maar om inzicht te geven in het gedrag van gemeenten, vindt hij het instructief om Alkmaar te noemen. Dat is immers bekende 'ouwe koek'. Toenmalig staatssecretaris Broekers Knol besloot eerder dit jaar vijf gemeenten te dwingen om noodopvang in te stellen voor asielzoekers. Alkmaar was één van die gemeenten. Schuling: 'Ik wist als voormalig burgemeester van Den Helder precies om welke locatie het ging. Helemaal geschikt. En wat was de eerste reactie van Alkmaar? We begonnen een juridische procedure! We hebben een driedubbele crisis in Nederland en dan begin je over de vraag of een minister wel de bevoegdheid heeft om een aanwijzing te geven. Ik kan daar niet bij. Pkeda is een kleine gemeente, zit financieel in de touwen, maar daar worden volgende week wel 250 units voor asielzoekers opgeleverd. Groningen levert honderden plaatsen. Delfzijl, Stadskanaal. Kijk eens op de

**'Er hangt een
rioollucht in de
opvangtenten'**

CV

KOEN SCHULING (Roverdam, 1959) - studeerde van 1978 tot 1984 rechten en bestuurswetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen en werd daar wetenschappelijk medewerker van de staatsrechtelijke afdeling. Van 1984 tot 1988 raadsheer voor de VVD in Groningen. Van 1988 tot 2006 was hij wethouder in de stad. Van 19 november 2006 tot 1 januari 2008 was Koen Schuling directeur van TCN-ORG en van 1 januari 2008 tot 2009 directeur Special Projects bij TCN in Utrecht. In 2009 was Schuling verbonden aan managementadvies Bureau & Cross. Op 1 januari 2010 werd Koen Schuling burgemeester van Den Helder. Op 20 september 2019 werd hij burgemeester van Groningen.

'Kennelijk staan de bommen op Oekraïne dichterbij ons'

kaart met opvanglocaties op de site van het COA, daar zie precies welke gemeenten hun bijdrage leveren.'

Maar ja, Oost-Groningen, dat is de andere kant van de wereld, hè? Weten zij in de Randstad veel – 200 kilometer van Amsterdam, 260 kilometer van Den Haag. Net als met het gas en de aardbevingen. Schuiling: 'Ik vind niet dat Den Haag Groningen minacht, maar we zijn wel ver weg. Dat speelt een rol, ja. Het is al snel een abstracte wereld, de wereld van de aardbevingen, de wereld van Ter Apel. Daarom zei ik vorige week ook tijdens het veiligheidsberaad: kom kijken, haal je wijsheid niet uit de dossiers. Dan zie je met eigen ogen ons eigen Lampedusa. En daar word je dus echt beroerd van.'

Dan moet de burgemeester toch in zijn sas zijn met de brief van staatssecretaris voor Asiel en Migratie Van der Burg die 's lands burgemeesters formeel verantwoordelijk heeft gemaakt voor de opvang van 'ont-heemden' uit Oekraïne? 'We willen het niet meer laten bij een vraag waar je nee op kunt zeggen', had de staatssecretaris gezegd. 'Maar hij heeft geen zwaard om het af te dwingen', reageert Schuiling. 'Bovendien loopt het niet spaak bij de opvang van Oekraïners. Voor deze vluchtelingen worden tienduizenden plekken gecreëerd, voor asielzoekers zijn er straks duizenden plekken minder. In de brief van Eric van der Burg zie ik mooie handreikingen, maar het gaat wel over de Oekraïners. Statushouders uit Syrië en Afghanistan zitten nog steeds muurvast.'

Vluchtelingen uit Oekraïne hebben kennelijk een streepje voor. Schuiling: 'En dat is zuur voor de duizenden statushouders en voor de mensen die in Westerwolde en in Ter Apel zo hard werken. Burgemeester Jaap Velema van Westerwolde drukte het goed uit: "De vluchtelingen uit Syrië zijn door dezelfde Russische vliegtuigen gebombardeerd als de Oekraïners." Zelfde bommen en granaten, maar we reageren er totaal verschillend op. Hoe dat komt? Schuiling: 'Sharon Dijkma zei vorige

week: kennelijk staan de bommen op Oekraïne dichterbij ons. Je ziet beelden van moeders die met hun kinderen op drift raken. Daarvan gaat het hart kennelijk meer open dan wanneer vaders met kinderen op drift raken, zoals ik in Afghanistan zag.'

ONMOGELIJK

Ondertussen moeten er voor 1 juli wel zo'n 10.500 statushouders uitstromen uit de asielzoekerscentra. Dat is en blijft schier onmogelijk, zegt hij. Er gaan de komende tijd weer opvanglocaties dicht. Vanaf eind april zijn er in totaal 5.500 minder opvangplekken beschikbaar voor asielzoekers. Ik heb het tijdens het veiligheidsberaad vorige week ook gezegd: als we niet meer opvanglocaties en aanmeldcentra creëren en als we voor de statushouders niet doen wat we voor de Oekraïners doen, dan blijven we onmenselijke en gevaarlijke toestanden houden. Ik ben verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid en accepteer geen onverantwoorde risico's. Als ik die zie, sluiten we Ter Apel.' Dat gebeurt op 19 april voor een deel sowieso. De vergunning voor de paviljoens die de volle nachtopvang in Ter Apel verzorgen verloopt dan. Op verzoek van COA is die vergunning al eens verlengd, maar dat doet de gemeente Westerwolde niet nog een keer. 'Als er dan een bus aankomt, is het: "Sorry mensen". We weten nu door de opvang voor Oekraïense vluchtelingen waar in Nederland ruimte is. Keer de bus om en ga die kant maar op. Er zijn honderden en honderden plekken beschikbaar. Burgemeesters kunnen nu niet meer weigeren, maar de staatssecretaris heeft nog niet gezegd: "En dan zeg ik: je moet." Wat de staatssecretaris ook niet zegt in zijn brief over het inzetten van noodrecht, is wat hij van plan is om de toe- en doorstroom van vluchtelingen in goede banen te leiden. De vestiging van vier nieuwe aanmeldcentra zou volgens Schuiling een goede eerste stap zijn. 'Denk aan Budel, Zevenaar, Haarlemmermeer, waar asielzoekers eerder werden ingeschreven in de

Basisregistratie Personen en een burgerservicenummer kregen. Misschien is de staatssecretaris daarover in gesprek, maar wil hij dat nog niet opschrijven. Als we geen aanmeldcentrum in Ter Apel hadden, dan zou ik er wel voor één in Groningen voelen. Het heeft een negatief imago, maar het is mooi werk. Je hebt honderden mensen aan het werk. Het verstoort de gemeenschap niet. De politie heeft wel wat meer werk, maar dat is goed te doen. Het probleem zijn de lieden uit veilige landen. Daar hadden we in het veiligheidsberaad ook over: wat tast dat het draagvlak aan. Je zou kunnen overwegen mensen uit de veilige landen op één locatie te concentreren.'

HARMONICAMODEL

En verder zou Nederland een 'harmonica-model' moeten introduceren. Schuiling: 'Sander Schelberg, burgemeester van Hengelo, heeft daar goede ideeën over. We zouden moeten doen wat ze in Duitsland doen. Daar wordt de burgemeester gebeld met het bericht dat een bus met asielzoekers onderweg is. Huisvest die. Dat is niet erg, want daar ben je als gemeente op ingesteld. Wij moeten ook scenario's maken en flexibiliteit inbouwen. Dat is het enige antwoord. Dat kost even geld, maar dat geeft niets. Kijk naar een stad als Groningen. Wij hebben slachtoffers van mensenhandel die tijdelijk onderdak nodig hebben en we hebben elke zomer een piek aan instroom van internationale studenten. Maak een deal met het COA, sluit een langlopend contract en geef ze de ruimte. Dan gaat de harmonica open voor asielzoekers, en dan weer dicht voor het Leger des Heils of studenten. Dat kan als het Rijksvastgoedbedrijf ook zijn deuren openzet.'

Schuiling is overigens geen roepende in de woestijn (meer). Ook voorzitter van het veiligheidsberaad Hubert Bruls vindt dat het afgelopen moet zijn met de gemeentelijke balsturigheid. 'Er moeten echt instrumenten komen dat het rijk dwang kan uitoefenen: u gaat nu deze mensen opnemen want het gaat zo niet verder', zei Bruls na afloop van het beraad vorige week in Utrecht. Burgemeester Sharon Dijkma was de beroerste niet en stelde het oude gebouw van Holland Casino ter beschikking aan tweehonderd asielzoekers uit Ter Apel. Ze kunnen er vier weken blijven, maar dan is het wel voorbij. Begint het gezeul opnieuw. Schuiling: 'Met noodopvang kan Ter Apel weer even ademhalen, maar je lost het probleem er niet mee op. Dat kan alleen als het kabinet met noodwetgeving komt en gemeenten kan dwingen. Dan krijg je doorstroming. Gebeurt dat niet, dan voeren we over vier weken precies hetzelfde gesprek met elkaar.' ●